

Je hudební skladba soukromý nebo veřejný statek?

// Zpátky k otázce v úvodu. Tvrdím, že hudební skladba, natožpak její nahrávka, není veřejný statek, ale je to statek ryze soukromý, je to privátní vlastnictví konkrétních tvůrců.

Na úvod si řekněme, že hudební skladbou budeme rozumět tzv. chráněné hudební dílo, tedy dílo, kdy od smrti jeho autora neuplynulo sedmdesát let. Soukromým statkem rozumějme vše, co je ve vlastnictví fyzických (či právnických) osob. Veřejným statkem pak rozumějme vše, co je určeno k užívání veřejností a není z povahy věci nikoho (vzduch), nebo to patří státu či obcím (silnice, parky, národní kulturní památky).

Kam patří v tomto dělení hudební skladba či její vnímatelná podoba, hudební nahrávka?

Nemalá část veřejnosti (a kupodivu i leckteří kolegové autoři) se přiklánějí k názoru, že hudba je jaksi všech a že právo šířit hudbu je nezadatelné právo jako právo jezdit po silnici, vstupovat do veřejných parků nebo prohlédnout si národní kulturní památku. A stejně jako stát vybírá poplatek za dálniční známku, jako zaplatíme poplatek za prohlídku Průhonického parku či Karlštejna, stejně tak stát pověřil Ochranný svaz autorský, aby vybíral poplatky za užívání hudby. Je to skutečně tak?

Čtyři kamarádi přes víkend na chalupě vezmou do ruky pily a hoblíky a vyrobí si ze dřeva bytelný stůl a lavice na zahradní posezení. Každému čtenáři je hned jasné, že tento zahradní nábytek, který vznikl jejich úsilím a umem, je jejich. Tedy že ke svému výrobku mají přirozené vlastnické právo. Vlastnické právo znamená, že oni sami mohou tento nábytek bez omezení používat, a naopak – nikdo jiný jej bez jejich souhlasu používat nesmí.

Jiní čtyři kamarádi tvořící hudební skupinu se na víkend zavřou ve zkušebně – studiu a výsledkem jejich úsilí a umu je nová písnička a její nahrávka. Každému čtenáři je snad jasné, že tato písnička, resp. její nahrávka, která vznikla jejich úsilím a umem, je jejich. Tedy že k ní mají přirozené vlastnické právo.

Je tu, co se majetkových právtýče, nějaký zásadní rozdíl mezi zahradním nábytkem a nahrávkou? Já ho nevidím. V obou případech vzniklo něco, co tu předtím nebylo, vzniklo to samostatnou prací zúčastněných a logicky –

produkt jejich práce je v obou případech jejich majetkem. Že stůl a židle jsou hmotné a nahrávka je nehmotný soubor dat, není pro vlastnické právo podstatné. Stejně jako v případě zahradního nábytku, i v případě nahrávky mohou sami vlastníci své dílo bez omezení užívat, ale pokud by ho chtěl použít někdo jiný, třeba hospodský ke příjemnému atmosféry pro své zákazníky, může tak učinit pouze se souhlasem majitelů, držitelů majetkových práv.

V praxi samozřejmě nemůže každý uživatel získávat individuální souhlas s užitím každé nahrávky od každého majitele, ale od toho je tu OSA, aby mu takový souhlas jménem svých zastupovaných za úplatu poskytl – prodal.

Zpátky k otázce v úvodu. Tvrdím, že hudební skladba, natožpak její nahrávka, není veřejný statek, ale je to statek ryze soukromý, je to privátní vlastnictví konkrétních tvůrců.

Shrňme to tedy: hudební skladba, ani hudební nahrávka není veřejným statkem. Do sedmdesátí roků od smrti autora má každá tato skladba svého privátního majitele a kdo chce takové skladby užívat, musí si opatřit jejich souhlas. Nejsnáze ho získá prostřednictvím Ochranného svazu autorského. Obvykle se souhlas s užitím poskytuje za peníze, takže hovoříme o prodeji licence.

Mimochodem, ti hoši, kteří si na začátku tohoto článku vyrobili zahradní nábytek, se o něj budou vzorně starat, natírat ho, na zimu schovávat pod střechu a nábytek bude sloužit jim, jejich dětem i vnukům desítky let. Sedmdesát let po jejich smrti k jejich potomkům přijdou státní úředníci a řeknou: „doba ochrany majetkových práv vypršela, zahradní nábytek odted patří všemu lidu.“ Sundají ugrilované kotlety, pečivo, hořčici i rozpité sklenice ze stolu a slušně požádají okolosedící, aby vstali z lavic. A odnesou zahradní nábytek po dědečkovi do parku, aby jej mohla bezplatně užívat široká veřejnost... /

text:
ROMAN CEJNAR

